

Sveriges Arkitekter
ArkitektStudenterna

Rapport från ArkitektStudenternas workshop

Framtidens Arkitekter

Februari 2009

Sammanställt av studentrepresentanter på
arkitektutbildningar och studenthandläggare
Martin Livian vt 2009

Innehåll

Framtidens Arkitekter – arkitektstudenter om utbildningen	2
Bakgrund	2
Syfte och målbeskrivning	2
Genomförande	3
Nåddes målen	8
Erfarenheter	8
Bilagor	10
Deltagarlista och kontaktuppgifter	11
”Tips och tricks från skolorna”	12
Schema 2009-02-27 – 2009-02-28.....	14
Styrdokument för utbildningarnas innehåll.....	17
Besvarade frågeformulär från skolorna.....	20
BTH – Fysisk Planering	20
Chalmers - Arkitektur	24
Chalmers Arkitektur och Teknik.....	26
HDK - Inredningsarkitektur	29
Konstfack – Inredningsarkitektur	31
KTH - Arkitektur	32
LTH - Arkitektur.....	33
SLU-Alnarp - Landskapsarkitektur	35
SLU-Ultuna - Landskapsarkitektur	37
Förslag till enkät	42
Guide till sammanställning av enkät.....	43

Framtidens Arkitekter – arkitektstudenter om utbildningen

Sammanställt av Martin Livian 2009-08-11

Bakgrund

Vid arkitektstudenternas årsmöte i Helsingfors 2009 inleddes ett samtal om hur situationen ser ut på de olika arkitektutbildningarna runt om i landet. Detta mynnade ut i ett möte i Göteborg en månad senare där representanter från alla skolorna fanns med. Inför mötet i Göteborg fick alla skolrepresentanter i uppgift att fylla i ett frågeformulär på den egna skolan. Frågorna grundade sig till stor del på den gruppdiskussion som genomfördes vid arkitektstudenternas årsmöte. De frågor representanterna fick i uppdrag att få svar på var följande:

- **Namn på ansvarig/ansvariga personer på skolan som arbetar med utvecklingen av skolans verksamhet. Program, institution, studenter.**
- **Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?**
- **Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren?**
- **Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?**
- **Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?**
- **Hur bedrivs detta arbete?**
- **Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?**
- **Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet? Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?**
- **Hur ser ni på framtiden? Vad kommer vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?**
- **Valfria egna frågor.**

Se bilaga *Besvarade frågeformulär från skolorna* för att läsa de svar studentrepresentanterna fick på skolorna.

Syfte och målbeskrivning

Projektet syftar till att ta ett första steg mot att skapa ett konkret underlag för diskussion kring de olika utbildningarnas framtida utveckling. Fokus ligger på att ta reda på vilket arbete som bedrivs på de olika skolorna för att sedan dela dessa erfarenheter mellan studentrepresentanter från de olika skolorna i förhoppning om att lyfta diskussionen samtidigt på samtliga skolor.

Förhoppningen är också att på ett eller annat sätt hitta olika bilder av vilken skola/vilka skolor vi vill ha.

Genomförande

Vid ArkitektStudenternas årsmöte 2009 åtog sig Martin Livian och Petter Egnell att organisera mötet i Göteborg. Under den månad som ledde fram till mötet skickades frågeformulär ut till skolrepresentanterna och ett schema fastslogs och gick ut till mötets deltagare. Förhoppningen var att mötets deltagare skulle hinna få svar på frågeformulären för att sedan kunna vidarebefordra dessa till övriga deltagare i god tid till mötet i Göteborg. Om mötets deltagare var väl insatta i situationen på skolorna kunde mer tid, i det redan pressade schemat, läggas på att tolka och utvärdera det inhämtade materialet samt att dela erfarenheter kring hur dessa frågor kan arbetas med i framtiden.

På kvällen den 27/2 2009 möttes mötets deltagare för en informell första diskussion. Över familjepizza fick alla tillfälle att prata av sig, lära känna varandra och komma i stämning inför morgondagen.

Under lördagen samlades gruppen igen kl 10:00 för att påbörja dagens intensiva schema. Först ut var Thereses Wallgren, Studenthandläggare på Sveriges Arkitekter, med att presentera en kort sammanfattning över vilka förordningar, dokument och rekommendationer skolorna har att förhålla sig till. För utbildningarna till arkitekt och landskapsarkitekt gäller särskilda direktiv som skolorna måste följa för att ha rätt att utfärda yrkesexamen för respektive utbildning. Inredningsarkitektur och Fysisk planering styrs än så länge bara av den generella högskoleförordningen. För dessa utbildningar finns alltså ingen yrkesexamen med särskilt definierade krav. Läs mer i bilaga *Styrdokument för utbildningarnas innehåll*.

Därefter presenterade skolrepresentanterna det material man lyckats insamla inför helgen (se bilagor *Besvarade frågeformulär från deltagarna*).

Efter lunch fortsatte arbetet med att genom en öppen diskussion utifrån det inhämtade underlagsmaterialet försöka identifiera likheter och skillnader de olika utbildningarna emellan.

På vilket sätt överensstämmer och skiljer sig skolornas tankar om pedagogik?

(Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?)

Problembaserat lärande är dominerande på alla skolor. Detta sker genom ateljéundervisning med handledning och inslag av föreläsningar. Mycket av ansvaret för inhämtandet av praktiska kunskaper ligger hos den enskilde studenten. Kritikmomentet fungerar som både pedagogiskt och utvärderande instrument. Pedagogiken är inom dessa ramar oftast upp till den enskilda läraren att utforma.

Det är snarare innehållet än pedagogiken som skiljer sig skolorna emellan. Möjligheterna till uppföljning och utvärdering av studentens eget arbete är även detta något som skiljer sig åt på de olika skolorna genom exempelvis schemalagda uppföljningsveckor efter projekt och antal portföljgenomgångar under utbildningstiden.

På vilket sätt överensstämmer och skiljer sig skolornas förankring av strategiarbete?

(Hur presenteras detta arbete och resultat av det för skolans personal och studenter?)

Alla mötesdeltagare upplever problem med att få engagemang kring dessa frågor på skolorna. Det vardagliga arbetet gör att man inte har tid och ork att arbeta med långsiktiga strategier. Detta gäller för både studenter och utbildningens anställda. På de flesta skolor finns någon form av studentorganisation (HDK och Konstfack undantagna) som löpande för kontakt med skolans ledning genom olika arbetsgrupper och utskott. Dock är denna information svårtillgänglig och endast ett fåtal engagerade personer på skolorna är insatta i vilka beslutsprocesser som pågår.

På några skolor görs försök att samla hela utbildningen kring gemensamma tillfällen för diskussion. Exempel på detta är Chalmers utbildningsdiskussion och LTH:s ASAE-symposium. Exempel på tillvägagångssätt för att kommunicera skolans verksamhet såväl internt som externt är LTH:s årsbok och HDK:s webbportföljer på skolans hemsida. LTH, Konstfack, HDK, Ultuna och BTH har inslag av årskursöverskridande moment. Kanske kan de även fungera som forum för dessa frågor om de vinklas mot att beröra strategiskt arbete. Skolornas utställningar kan även de, väl genomförda, fungera som goda tillfällen att visa upp och diskutera utbildningen.

På vilket sätt överensstämmer och skiljer sig skolornas tankar kring vad som är viktigt att lära sig under studietiden?

(Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet? Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?)

Utbildningarna ser det som sin främsta uppgift att utveckla kritiskt förhållningssätt och en egen arbetsmetod. Viktigt är också att lära sig arbeta i grupp. En bild som förmedlas är den av arkitekten som specialist på sitt eget förhållningssätt och generalist på andras kunskaper.

Alla utbildningar är yrkesförberedande, men vissa kunskaper lyfter skolorna fram som viktigare än andra. HDK och Konstfack har uttalade tankar om personlig arbetsmetod och trycker hårdare på detta. På SLU talar man mer om en generell kunskap och att söka en bredd. Vissa kunskapsområden saknar tid eller resurser att gås igenom. Här bör en kontinuerlig utvärdering ske tillsammans med studenter och yrkesverksamma av vilka kunskaper som lärs ut.

På vilket sätt överensstämmer och skiljer sig skolornas tankar om framtiden och arkitektens yrkesroll?

(Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren? Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?)

Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?

(Hur bedrivs detta arbete? Hur ser ni på framtiden? Vad kommer vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?)

Vilka likheter finns inom alla arkitekturutbildningar? Vilka skillnader kan man se inom respektive arkitekturinriktning? (Arkitektur, Landskap, Inredning, Planering)?

Omställningen till Bologna-processen har varit och är fortfarande en stor och resurskrävande utmaning för skolorna. Frågor om tydligare profilering till följd av en hårdare konkurrens, inte bara från arkitektutbildningar utan även från utbildningar som gränsar till arkitektur, gör sig allt mer påmind. Det finns även i viss mån ökade krav på skolorna att stärka studenternas vetenskapliga färdigheter vad gäller att läsa, skriva och analysera. Mötet frågar sig om detta kommer från skolorna själva eller beror på yttre påtryckningar. Avvägningen mellan akademisk och praktisk kunskap är känslig. En annan utmaning är rekryteringen av personal till skolorna. Många lärare går i pension och med minskade ekonomiska resurser krävs andra vägar att knyta kompetent personal till verksamheten.

Bygger den idé som skolorna har om framtiden på rimliga antaganden...

... vad gäller samhället?

Tankar om hållbar utveckling har fått genomslag som något som ska genomsyra utbildningen. Detta är ett rimligt antagande. Svårt att definiera andra lika omfattande riktningar som fått genomslag i utbildningen.

... vad gäller arkitektrollen?

Arkitektutbildningen är den utbildning inom byggsektorn som traditionellt utgår från människors olika behov. Arkitekten ges utbildning i att ordna komplicerade system av rum och teknik till väl fungerande byggnader och miljöer. En vidgad arkitektroll kan innebära att arkitekter får mer ansvar som projektledare inom byggbranschen eller kan arbeta mer tvärdisciplinärt. Inte alla studenter kommer att arbeta på detta sätt. Antagandet får sin rimlighet beroende på hur väl rustade studenterna blir för att ta denna roll. Skolorna utbildar inte för en definierad yrkesroll utan ger snarare en generell grund.

Tanken om den internationella arkitekten varierar. Utbildningar är i olika stor utsträckning anpassade för att utbilda för ett Svenskt kontext. Kandidatexamen skulle kunna ge förutsättningar både för att arbeta i Sverige men även för att kunna arbeta i andra delar av världen. Kan man vara internationell efter kandidatutbildningen?

Vad gör arkitekter idag i Sverige?

Mötets deltagare tror att arkitekten anlitas i allt mindre utsträckning att göra det arbete arkitekter traditionellt utfört. En bidragande orsak kan vara svårigheter med att visa på arkitektoniska värden och skapa en förståelse för dessa hos beställare och i samhället.

En annan uppfattning mötets deltagare har är att arkitekter måste lära sig att bli bättre på att förhandla och att skriva kontrakt. Projekteringsmetodik och kunskap om arkitektens och arbetsmarknadens inflytandestrukturer studeras inte under grundutbildningen (BTH undantaget). Vi tror att det uppstått en situation där arkitekter verkar inom ett visst område av projektering och att mycket av den byggda miljön faktiskt inte ritas/planeras av arkitekter. Använder marknaden vår kompetens? Vilken är vår kompetens?

... i världen?

Vi lever och verkar i en globaliserad värld. Arkitektrollen ser olika ut i olika länder. Mycket beror på hur stort (juridiskt) ansvar arkitekten har. Även kulturella och traditionella skillnader påverkar arkitektrollen. Studenterna vill öva sig på att ge designlösningar på de problem som finns i världen.

Stämmer skolornas målbilder överens med hur man förbereder en arkitektstudent inför detta?

Utbildning i exempelvis digitala verktyg, byggprocesser, och hållbar utveckling motsvarar inte den betydelse det tillskrivs. Vi vill bli experter på detta. Finns det tillräckligt med lärare som har motsvarande kompetens och som dessutom är duktiga pedagoger?

Vilka roller tänker Vi oss att arkitekten skall/kan fylla i framtiden?

En möjlig utveckling är att arkitekter anlitas i större utsträckning för att faktiskt utforma den byggda miljön. Det kan handla om att lobba för att få bättre beställare, vilket kan ske genom att få arkitekter att även vara beställare. Skolan borde då erbjuda möjligheter att prova på flera olika roller.

Arkitekter skulle också kunna arbeta med arkitektur på en opinionsbildande nivå. Arkitekten som någon som visar värden och väcker samhällsdebatt.

Studenterna söker ett brett spektrum av arbetsfältet samtidigt som vi efterlyser mer djup. Detta är en stor utmaning för skolorna. Att formulera dessa visioner är väldigt svårt när det är så svårt att ens definiera arkitektens roll.

Övriga frågor

En allt större del av undervisningen bedrivs på Engelska. Både lärare och studenter upplever svårigheter med detta. Studenterna efterlyser en diskussion om hur detta påverkar utbildningens kvalitet. Skolorna bör vara tydligare med att tala om att mycket av utbildningen sker på engelska samt att utbilda sin personal i det engelska språket. Uppföljning är centralt.

Många studenter byter skola efter grundutbildningen. Bör utbildningen på kandidatnivå betraktas som en separat utbildning där man inte förutsätter att studenterna läser vidare på skolan? Detta kan underlätta tydligheten vad gäller vad man som student kan förvänta sig av sina första tre utbildningsår.

Hur kan utbildningen stimulera ifrågasättande och utforskande arkitektur? Är det rimligt att utbilda för hur byggbranschen ser ut 2009? Vad är det vi utbildas för? Arkitektur är viktigt inte bara som fysiska byggnader utan även som opinionsbildande. Visa bilder av en alternativ värld. Erbjud alternativ till en platsbunden arkitektur i ett lokalt kontext med allt för styrda direktiv. Projekt bör varieras med andra kontexter, andra typer av upplägg för vad ett projekt kan vara.

Ges utrymme för uppföljning och omarbetning av sitt projekt inom utrymmet av en kurs eller förväntas detta ske på egen tid?

Kandidatarbete inom SLU är en akademisk uppsats. Inte på de andra skolorna. Är detta att tillskriva ett akademiskt moment för stor betydelse i förhållande till mer praktiska? I vilken utsträckning prioriteras akademiska uppsatser av arbetsgivare?

Hur förhåller sig skolorna till betyg? Hur förbereds lärarna? Diskussionen bör lyftas även bland studenter.

Vilket förhållande har utbildningarna till digitala verktyg? Studenterna upplever modell och handritning som effektivt vid skiss och kommunikation. Däremot är CAD rätt använt oslagbart vid produktion. Hur lärs det praktiska användandet ut? När använda vad?

Hur fortsätter arbetet?

Då mötets deltagare inte representerar alla studenter bör en undersökning av hur studenterna upplever sin utbildning genomföras på bred front. Ett förslag till enkätundersökning arbetades fram. Denna finns tillgänglig i bilaga *Förslag till enkät* och kan användas fritt på skolorna. Resultat från genomförd enkät sammanställs och används som berörda finner lämpligt. Kopia skickas till arkitektstudenternas ledningsgrupp och studenthandläggare på Sveriges Arkitekter.

Nåddes målen

Det arbete som gjordes i samband med mötet var ett första steg mot att bland studenter lyfta frågan om utbildningarnas och - i förlängningen - yrkets framtid. Det är av yttersta vikt att studenterna är delaktiga i den process som i olika stor utsträckning sker på skolorna. Inte bara för att de i sammanhanget är de som i slutändan är beställare av utbildningen, utan också för att de utgör en viktig kunskapsresurs när det gäller att se nya möjligheter för utbildningarna. Att studenterna bjuds in att delta i samtalet kring utbildningen är en förutsättning för att skolorna ska kunna möta de förväntningar studenterna har på sin utbildningstid.

Mötets underliggande syfte var att inspirera engagerade studenter att fortsätta driva frågorna på sina respektive skolor. Ett arbete som studenterna gör helt frivilligt utan ersättning på sin fritid. Mötet blev ett tillfälle att dela med sig av sina erfarenheter och funderingar med andra studenter, men som alltid med studentinitiativ är utfallet till syvende och sist beroende av studenternas personliga engagemang på skolorna samt i vilken utsträckning skolan tar tillvara studenternas initiativ. I nuläget upplever allt för många studenter att de varken har tid eller kunskap nog för att ta del av arbetet med skolornas framtida utveckling. En möjlig väg för att underlätta kontinuitet i studentengagemang är att utbildningarna i större utsträckning själva tar ansvar för att bjuda in, motivera och hitta bra former för bred kommunikation av det arbete som bedrivs på skolan. Exempel på detta ges i bilaga *Tips och tricks från skolorna*.

Det bör understrykas att det yttersta ansvaret för att lyfta frågorna om arkitektutbildningarnas framtida utveckling främst bör ligga hos de rektorer, prefekter och programansvariga som är ansvariga för utbildningarna. Det är upp till dem att hitta goda former för att formulera visioner som alla på skolan kan stå bakom. I nästa steg ligger även mycket ansvar på kursansvariga lärare om utbildningsmomenten skall bli bra vad gäller innehåll, planering, metodik m.m. Det är självfallet viktigt med duktiga forskare, men det studenterna i första hand efterfrågar är kompetenta lärare som kan vägleda dem i arbetet med att utveckla uppdaterade praktiska färdigheter, ett kritiskt reflekterande synsätt och inte minst ett gott självförtroende i sina framtida yrkesroller.

Beträffande ambitionen att lyfta diskussionen samtidigt på alla skolor återstår att se hur detta kan realiseras. Utbildningsforum 2009 blir nästa tillfälle att åter lyfta dessa frågor och då tillsammans med företrädare för utbildning och profession, något som efterlystes av mötet.

Erfarenheter

Intresset för ArkitektStudenternas verksamhet finns främst bland studenter på grundutbildningsnivå (år 1-3) vilket även återspeglades i mötets deltagare. Diskussionen kom därför att i huvudsak röra grundutbildning. Anmärkningsvärt är att även de studenter som var inne på sitt tredje utbildningsår upplevde stor osäkerhet i frågor om skolornas inriktning och framtid och uppfattningen var att inte heller studenter på mastersnivå har bättre överblick. Det råder även en osäkerhet kring arkitektens roll och den kompetens arkitekten förväntas besitta. Vad är egentligen arkitektkompetens och vad gör den nyutexaminerade studenten eftertraktad på arbetsmarknaden? Står de kunskaper och färdigheter vi tillskansar oss under utbildningstiden i paritet med det vi förväntas kunna när vi tar steget in i arbetslivet? Hur

uppdaterade är egentligen våra utbildningar, inte bara vad gäller professionens krav utan även studenternas egna förväntningar?

Vid liknande möten...

Det är önskvärt att deltagarna har studerat längre än två år på utbildningen eller aktivt har arbetat med dessa frågor inom studentorganisation på skolan för att vara väl insatta i frågorna, samt ha mer erfarenhet och tydligare bild av hur organisation och utbildningsstrukturer ser ut.

Ett mer konkret underlag i form av enkätundersökning bland studenterna hade kunnat underlätta identifiering av viktiga punkter. Diskussionen kom att hamna på en nivå som aldrig riktigt gick på djupet i någon fråga.

Uppföljning borde ha skett snabbare. Helst skulle schemalagd tid ha avsatts för sammanställning under helgen.

Bilagor

Deltagarlista och kontaktuppgifter

Ansvariga:

Martin Livian - Chalmers
0704-642311
martinlivian@gmail.com

Petter Egnell - Chalmers
0705-448699
egnell@student.chalmers.se

Skolrepresentanter:

Erica Folkesson - BTH
0702-77 73 20
erfoo6@student.bth.se

Johannes Luchmun - Chalmers
0735-07 78 37
johnnes_luchmun@yahoo.com

Pontus Johansson - HDK
0735-92 95 45
ponjoh@gmail.com

Robin Krasse - KTH
0705-54 45 80
robin_krasse@hotmail.com

Mariella Petersson – Konstfack
0737-266035
marresson@hotmail.com

Victor Nyman - LTH
0734-03 51 39
victor.nyman@gmail.com

Anna Valman – SLU-Alnarp
070-3625178
Anna.valman@gmail.com

Lovisa Kjerrgren – SLU-Ultuna
0765-54 52 22
lokj0001@stud.slu.se

Therese Wallgren - Sveriges Arkitekters Kansli
0739-91 40 14
therese.wallgren@arkitekt.se

”Tips och tricks från skolorna”

Sammanställt av Victor Nyman, LTH

Vid workshopen Framtidens Arkitekter sammanställdes denna lista på tips och trix för arkitekturutbildningarna i Sverige idag. Genom att se vad eleverna efterfrågar och vad som är bra på de andra utbildningarna ska listan kunna inspirera skolorna till att bli ännu bättre. Detta rör i huvudsak grundutbildning.

Tema diskussion

- Årskursöverskridande diskussionsforum med uppföljning som syftar till att ge ett forum för samtal om utbildningens mening och innehåll

Förebild: [Chalmers Utbildningsdiskussion](#)

- Regelbundna personliga utvärderingar av studenternas individuella arbete.

Förebild: [LTH med individuell utvärdering och diskussion av portfolio varje termin](#)

- Tydliga dokument att förhålla sig till/utgå ifrån vid diskussion och ifrågasättande:

Förebild: [HDK & Konstfack har bra hemsidor \(pga. designpeng?\)](#)

[KTH & LTH: Bra nedtecknade visioner av programledning](#)

[LTH: Årsbok](#)

Tema yrkesroll

- Kurs, workshop eller liknande kring de olika roller som finns i tillblivelseprocessen av arkitektur. Få förståelse för andra rollers kvaliteter, begrepp och språk. Ex. prova på att vara beställare.

Förebild: [Osäker om det finns någon. Vilken skola vågar prova först?](#)

- Kurs kring arkitektens yrkesroll. Förståelse för inflytande i ett projekt, genom förhandling och kontrakt.

Förebild: [Konstfacks kurs Projekteringsmetodik. Sveriges Arkitekters proffsprogram.](#)

- Manifestera maktspillet och förstå det under projektering.

Förebild: [BTHs gruppspel i planeringsekonomi](#)

- Kontakt med arbetsmarknaden: Mentorskapsprogram, en student möter en praktiserande arkitekt på frivillig basis.

Förebild: KTH Mentorskapsprogrammet Kontext

LTH & Alnarp Mentorskapsprogrammet Kontext Skåne

Tema värderingar

- Workshop som handlar om samhälleliga och kulturella värden, identifierar, uttrycker och ifrågasätter omvärlden för att sedan omtolka, definiera och gestalta en ny omvärld.

Förebild: LTHs workshops ex. Katarina Bonnevier (professor på KTH i arkitektur & genus)

- Korta små uppgifter där vi testar en metod, korta endagsövningar för att se hur metod påverkar resultat.

Förebild: LTHs endagsövningar.

Tema grupparbete

- Kurser om olika roller i gruppen, skriva kontrakt på hur man skall gå till väga och sedan följa upp hur man kan lösa detta.

Förebild: SLU-Ultuna

- Kurser där studenter tilldelas olika roller, ex. projektledare, konstruktör, kommunikatör, beställare.

Förebild: HDK

- Kursen projekt- och processledning. Övningar i gruppdynamik runt föreläsningar under översiktsplanekursen.

Förebild: BTH

Schema 2009-02-27 – 2009-02-28

Fredag 27:e februari träffas vi kl 20:00 på Chalmers Tekniska Högskola, A-husets entré (Sven Hultins gata 6).

Hit kommer du genom att från Centralstationen/Drottningtorget ta första bästa spårvagn eller buss som stannar vid hpl "Chalmers". Förslag på bra spårvagnar kan vara exempelvis 7:an eller 10:an som går raka vägen upp. Från hållplatsen går ni bara rakt in på campus genom passagen med chalmers logga och fortsätter rakt fram längs med kårhuset, tågvaggen och dammen. Vi möts upp i entrén. Ring om det krånglar.

20:15 Samling och kort presentation av helgens aktiviteter. Presentation av deltagarna. Organisering av sovplatser. Utdelning och uppdatering av kontaktpuppgifter till mötets samtliga deltagare. Genomgång av dagarnas schema.

ca 20:30. Gemensam kvällsaktivitet. Lättare förtäring och dryck i A-puben (Röda Rummet). Vi lär oss namn och känner på stämningen.

ca 21:30. Fri lek.

Lördag 28:e februari.

10:00 Samling på Chalmers Tekniska Högskola, A-husets entré (Sven Hultins gata 6).
Genomgång av läget på skolorna, 10 min / skola.

11:00 Therese berättar om tidigare kritik, direktiv och Sveriges Arkitekters förhållningssätt & utbildningspolicy.

12:00 Gemensam diskussion utifrån följande frågor:

På vilket sätt överensstämmer och skiljer sig skolornas tankar om pedagogik?

(Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?)

På vilket sätt överensstämmer och skiljer sig skolornas förankring av strategiarbete?

(Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?)

På vilket sätt överensstämmer och skiljer sig skolornas tankar kring vad som är viktigt att lära sig under studietiden?

(Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet? Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?)

På vilket sätt överensstämmer och skiljer sig skolornas tankar om framtiden och arkitektens yrkesroll? (Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren? Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?)

Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld? (Hur bedrivs detta arbete? Hur ser ni på framtiden? Vad kommer vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?)

Vilka likheter finns inom alla arkitekturutbildningar? Vilka skillnader kan man se inom respektive arkitekturinriktning? (Arkitektur, Landskap, Inredning, Planering)?

Stämmer skolornas målbilder överens med hur man förbereder en arkitektstudent inför detta?

13:00 Lunch.

14:15 Fortsättning framtidens arkitekter.

Bygger den idé som skolorna har om framtiden på rimliga antaganden...

... vad gäller samhället?

... vad gäller arkitektrollen?

Vad gör arkitekter idag i Sverige? I världen?

Vilka roller tänker Vi oss att arkitekten skall/kan fylla i framtiden?

Vad bör premieras som arkitektonisk kunskap? (listan är en skiss och bör endast ligga till grund för diskussion kring huvudfrågan, fyll på själv)

Praktik:

Arbetsmetoder

Arbetsprocess

Analyserande förmåga

Kommunikativ förmåga, förståelse för olika värden, förståelse för olika kompetenser

Projektledning / planerande och genomförande av projekt.

Gruppdynamik

	Arkitekten som konstnär. Arkitekten som skribent.
Verktyg:	Skissteknik (för hand och digitalt - 2D, 3D) Presentationsteknik Visualisering Projektering (digitala verktyg CAD) Analys (digitala verktyg GIS)
Material:	Tillgång Fysiska begränsningar Kostnader (ekonomiska och miljömässiga) Förändring över tid
Teknik:	Konstruktion Anläggning/Byggande
Teori:	Socialt ansvar Arkitekturteori (Arkitektur, Landskap, Stadsplanering, Rum) Konstteori Politik Samhällsförståelse Lagar, regler och förordningar Arkitekturhistoria. Analys och utvärderingsmetoder (Brukarmedverkan, Samhällsnytta)

Hur lärs dessa kunskaper ut på bästa sätt och när ska man lära sig dem?

Kandidat/Master?

17:00

Hur går vi vidare?

- ? Involvera utbildnings och forskningsutskottet:
Sveriges Arkitekter håller på att revidera sin utbildningspolicy och planerar ett utbildningsforum till oktober 2009 –där man bland annat diskuterat ämnet *Pedagogiska metoder för arkitekturutbildningen i framtiden*. Vill vi och i så fall hur kan vi delta i detta arbete?
- ? Skriva en debatt artikel eller på annat sätt lobba för att frågorna så att utbildningarnas inriktning och innehåll diskuteras mer öppet.
- ? Workshop kring ämnet pedagogik – kanske i samband med utbildningsforum?
- ? Projektarbete kring arkitektonisk kunskap – hur kan vi utforska ämnet på ett spännande och roligt sätt?
- ? Övriga förslag...

Styrdokument för utbildningarnas innehåll

Sammanställt av Therese Wallgren

Tidigare användes det så kallade Arkitektdirektivet från 1985, detta har nu ersätts av följande styrdokument:

EU direktivet för yrkeskvalifikation "kvalifikationsdirektivet"

Styr alla utbildningar inom EU och handlar om ömsesidigt erkännande, vilket är en grundförutsättning för en fri arbetsmarknad inom EU.

Har tillägg för 7 yrkeskategorier (läkare, sjuksköterska, barnmorska, tandläkare, farmaceut, veterinär och arkitekt).

Har givit Högskoleverket förtroende att se så att direktivet efterföljs.

Högskolelagen

En svensk lag som utbildningsdepartementet jobbar med och som gäller för alla Sveriges universitet och högskolor.

Högskoleförordningen

Vår nationella motsvarighet till *EU direktivet för yrkeskvalifikation*, "kvalifikationsdirektivet" som styr alla utbildningar i Sverige.

Har likt kvalifikationsdirektivet tillägg för yrkesexamen i Arkitektur, *arkitektexamen*.

Innehåller en bilaga för Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, som ställer särskilda krav för yrkesexamen i Landskapsarkitektur, *landskapsarkitektexamen*.

Inredningsarkitektur och Fysisk planering styrs än så länge bara av den generella högskoleförordningen, för dessa utbildningar finns alltså ingen yrkesexamen med särskilt definierade krav. Högskoleverket vill heller inte godkänna sådana ansökningar då man menar att det strider mot utvecklingen och införandet av Bolognasystemet.

Högskoleförordningen delar in kraven för examen i följande tre kategorier; kunskaper och förståelse, färdighet och förmåga, värdering och förhållningssätt. Det är även inom dessa kategorier mer specifika krav återfinns för arkitekt- och landskapsarkitektexamen.

Utbildningsplaner

Tas fram av vardera skola och är en fördjupning av högskoleverkets krav för att få fram tydligare riktlinjer för den specifika utbildningen. Utbildningsplanerna utarbetas vanligen av respektive programutskottet och antas av fakulteten, eller motsvarande.

Kursplaner

Innehåller direktiv, kunskapsmål och innehåll för respektive kurs. De tas vanligen fram av respektive lärare i samråd med programutskottet, eller motsvarande.

Utvärdering av utbildningarna

Enligt Bolognaprocessen skall varje utbildning utvärderas minst vart femte år, skolorna är själva ansvariga för att detta görs.

Utöver högskoleverket, som enligt lag är de som tilldelar examensrätt i Sverige, gör även skolorna egna utvärderingar. Sällan är det utvärderingar som berör hela utbildningen, desto vanligare är kursutvärderingarna – som har blivit skolornas sätt att hantera kravet på egenutförd utvärdering.

Enligt *EU direktivet för yrkeskvalifikation* kan även en strakt internationell organisation för ett yrke få rätten att godkänna examina. Tänkbara organisationer/yrkesplattformar vad gäller arkitekturutbildningarna skulle kunna vara; ACE (Architect Council Europé), ECIA (European Council of Interior Architects) och EFLA (European Council of Landscape Architects) motsvarande europeiskorganisation för planeringsarkitekter finns ännu inte. Anledningen till att man skulle vilja åstadkomma detta ömsesidiga godkännande är för att underlätta rörelse mellan olika utbildningssäten.

Sveriges Arkitekter har som bransch- och intresseorganisation också möjlighet att bevaka och utöva påtryckningar vad gäller utbildningarnas innehåll. Dels genom remissyttranden till utbildningsdepartementet men även genom samtal med högskoleverket och arkitektskolorna. Dessa frågor diskuteras framförallt inom ArkitektStudenterna och Sveriges Arkitekters Utbildnings- och forskningsutskottet.

Utvärderingar gjorda de senaste tio åren.

Arkitektur

Arkitekturutbildningen, HSV utredning och utvärdering, 1999

Kort sammanfattning: En förlängning av utbildningen med en termin till fem år är nödvändigt för att kunna uppnå både konstnärlig och akademisk kvalitet. Det som utvärderingen såg som positivt var utbildningarnas tekniska inriktning, deras kunskapsmässiga bredd, intresse för teori samt deras samhälls- och yrkeskontakt. Det utredningen menade att skolorna saknade var vad man valde att kalla "arkitekturämnets kärna", nämligen; konceptuellt tänkande, idéutveckling samt betoning på arkitekturen som uttrycksmedel.

Uppföljning av Arkitekturutbildningen, HSV utredning och utvärdering, 2003

Kort sammanfattning: Antalet antagning till arkitekturutbildningarna på väldigt kort tid ökat med 25% något som inneburit en försämring i utbildningskvalitet. Man råder därför att arkitekturutbildningarna borde få en del av det som kallas designpeng – en högre utbildningspeng / student, eftersom undervisningen och kravet på lärartimmar har många likheter med designutbildningarna.

Utvärderingen saknar också en koppling mellan grundutbildningen och den forskning som bedrivs.

Fysisk planering

Utvärdering av grund- och forskar utbildningen i fysisk planering vid Blekinge Tekniska Högskola, HSV 2005

Kort sammanfattning: Utvärderingen ställer sig överlag positiv till upplägget och genomförandet av undervisningen. Däremot önskar man större teoriinslag och en revidering av kurslitteraturen. Man vill också att skolan utarbetar en strategi för forskarutbildningen i ämnet.

Inredningsarkitektur

Inga utredningar har hittat annat än generella utvärderingar av Konstfack och Högskolan för Design och Konsthantverk.

Landskapsarkitektur

Flertalet utredningar finns, dessa är de senaste;

Översyn av landskapsarkitektprogrammet SLU, Ultuna 2008

Kort sammanfattning: Utredningen menar att SLU Ultuna bör bevaka de naturvetenskapliga delarna i utbildningen. Man bör även låta organisationsteori och ledarskap få en större plats i undervisningen.

Landskapsarkitektutbildning i harmoni med arbetsmarknaden, Alnarp 2007

Kort sammanfattning: De yrkesverksamma ser sig själva som generalister med en övergripande syn på landskapet och en förmåga att se sammanhang. De tycker att kåren har dåligt självförtroende och att vi borde skaffa oss starkare argument. De efterfrågar mer praktisk tillämpbar kunskap och mer kunskapsteori. Dessutom saknade de under utbildningen en orientering i ekonomi och juridik.

Utvärdering av agrar utbildningar vid SLU, HSV 2004

Kort sammanfattning: De två utbildningarna i Landskapsarkitektur vid SLU anses hålla mycket hög kvalitet och är delvis ledande i Europa inom forskning. Man ifrågasätter om utbildningarna bör vila på naturvetenskaplig grund då även humanistisk-, konstnärlig- och samhällsvetenskaplig grund är minst lika viktig. Högskoleverket efterfrågar också ett större samarbete med andra nordiska utbildningar inom landskapsarkitektur.

Självvärdering av Landskapsarkitektprogrammet och ämnet Landskapsplanering, SLU 2003

Kort sammanfattning: Den knappa resurstilldelningen innebär en mycket högarbetsbelastning för lärarna och försämrar möjligheterna till kompetensutveckling, både ämnesmässig och pedagogisk. Kontakten med andra utbildningar är dålig. En sned könsfördelningen samt etnisk och social likriktning. Positivt är att studenter och lärare präglas av ett reflekterande och ifrågasättande förhållningssätt.

Besvarade frågeformulär från skolorna

BTH – Fysisk Planering

Studentrepresentant: Erica Folkesson, årskurs 3

Medverkande:

Agneta Sundberg, universitetslektor och programansvarig

Anders Törnqvist, professor i fysisk planering

1. Ansvariga personer på skolan:

Programansvarig: Agneta Sundberg

Studeranderåd: representanter från Plankan, fysisk planerings linjeförening

2. Arbetar skolan ifrån en uttalad pedagogik?

Skolan bedriver en professionell färdighetsträning på vetenskaplig grund. Pedagogiken står på två ben: dels en professionsutläring (praktisk yrkesträning) och dels en expertbaserad vetenskapsinriktning. Eleverna ska ta till sig expertkunskap och samtidigt träna yrket. Hälften av kurserna är planeringskurser och hälften är stödjande teoretiska kurser. 80 % av alla kurser handlar specifikt om planering.

Undervisning bygger på tre kanter i en triangel: Elever, Lärare och Studieinnehåll. På fysisk planering (FP) samspelar dessa nära varandra. Lärarna jobbar som coacher för eleverna, de finns där för handledning och stöttning hela tiden. Detta kan relateras till problembaserat lärande trots att FP inte har en uttalad sådan profil eller anammat den pedagogiken fullt ut.

Utbildningens röda tråd är människa, natur, människans byggda miljö, vetenskap och lagstiftning.

3. Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren?

Högskoleverket gjorde en utvärdering av grund- och forskarutbildningen i FP 2005, en uppföljning av denna pågår nu.

Utvärderingen tog upp många positiva aspekter på utbildningen men också några förbättringsmöjligheter, bland annat brister i planeringsteori i årskurs 1 och avsaknaden av vetenskapliga texter bland kurslitteraturen.

Förändringar sedan utvärderingen är främst att den gestaltande delen av utbildningen har stärkts genom att planerarbegrepp och planerarroller tillsammans med teoretiska reflektioner runt gestaltning och formgivning behandlas tydligare i årskurs 1 och lärarkåren har utvidgats med nyanställda professorer och lektorer. Det skolan fokuserat på i framtagandet av nya kurser inför Bologna processen är att stärka den vetenskapliga färdigheten: läsa, skriva och analysera. Här har litteraturlistorna aktualiserats genom nya lärare och ett analyserande arbetssätt har lagts in tidigare i utbildningen. Genom att fråga färdigexaminerade och yrkesverksamma planerare om vad de saknat efter utbildningen slut har kursutbudet förstärkts med en ny kurs om miljö- och klimatfrågor och en ny kurs i juridik.

Ett nytt inofficiellt arbetssätt på både de gestaltande och teoretiska kurserna är också ”ett varv till”, ett uttryck där man efter handledning/delgenomgång/presentation lär sig att se sitt arbete med nya ögon och inse att det sällan blir perfekt första gången och att man lär sig av arbetsprocessen.

4. Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?

Bologna processen gör att skolan behöver profilera sig mer för att stå ut bland konkurrensen bland andra mastersutbildningar. Skolan har ett vanligt mastersprogram i FP, ett internationellt mastersprogram och ett mastersprogram med utbyte i Kina.

Att anpassa utbildningsplanen till omvärlden, bland annat genom att erbjuda kurser som yrkesverksamma saknat i sin utbildning, t.ex. kurser i juridik och projektledning men även kurser som behandlar klimatförändringar och bli bättre på digital teknik som GIS.

En ökad konkurrens från andra utbildningar kan skönjas, t.ex. samhällsbyggarprogrammet på KTH. För att profilera sig ska utbildningens röda tråd förstärkas och förtydligas. Man vill också etablera namnet Swedish School of Planning för att förtydliga att det är på BTH och ingen annan stans utbildning av planeringsarkitekter sker.

5. Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?

Skolan har sedan våren 2008 startat ett Advisory Board, sammansatt av 15 stycken nationellt och internationellt framstående praktiker och forskare. De ger förstärkt omvärldsbevakning och råd om utvecklingen av utbildningen för att möta arbetsmarknadens krav.

Arbetsmarknaden är fortfarande god för fysiska planerare, men skolan gör ingen egentlig utvärdering med examinerade studenter om hur lätt de får jobb eller vad de känner att de saknar i utbildningen. Den information skolan har om detta kommer från lärare och elevers besök ute på f.d. elevers arbetsplatser.

6. Hur bedrivs detta arbete?

Advisory Board träffas 2 gånger per år under en heldag för att diskutera utbildningen och omvärlden.

7. Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?

Resultatet presenteras för lärarna på personalmöten och personaldagar. Vissa lärare har fått sitta med som åhörare vid diskussionerna. Eleverna får i dagsläget ingen information om resultatet av dessa möten.

8. Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet? Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?

Många saker går inte att lära sig på utbildningen utan måste läras i yrkeslivet. Studenterna ska inte gå ut och tro att de kan allt. Man är aldrig färdigutbildad, därför vill skolan satsa på att erbjuda kompetensutveckling på mastersnivå inom bland annat juridik och mark- och miljökunskap. Skolan och näringslivet måste ha ett utbyte med varandra. Därför är det bra att elever tar sabbatsår och praktiserar men även att yrkesverksamma kommer för att vidareutbilda sig.

Den viktigaste kunskapen är att kunna kommunicera: med medarbetare, allmänheten, andra professioner osv. Även förmågan att identifiera, analysera och lösa problem är en viktig kunskap.

9. Hur ser ni på framtiden? Vad kommer att vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?

Samtal om hur planeringsarkitektrollen ska utvecklas sker på skolan. En sida vill att man fokuserar på planeringsarkitektens grundområden och utbildningens röda tråd, en annan sida ser en utvidgad roll där man även tar på sig rollen som bygglovprövare.

Planeringsarkitekten kommer i framtiden ha rollen som spindeln i nätet i byggprocessen, den roll man till viss del förlorade efter miljonprogramsbyggandet. Här är projektledarrollen med överblick hur spelet och kommunikationen mellan de olika aktörerna på byggmarknaden fungerar viktig. Kandidatexamen ger grunden för att jobba som planeringsarkitekt medan projektledarrollen kräver en mastersexamen.

Chalmers - Arkitektur

Studentrepresentant: Johannes Luchmun, årskurs 1

Medverkande:

Michael Edén, programansvarig

1. Ansvariga personer på skolan:

Institutionen: Catharina Dyrssén, prefekt

Fredrik Nilsson, proprefekt

Marie Strid, vice prefekt med ansvar för forskarutbildning.

Matts Heijl, vice prefekt med ansvar för grundutbildning.

Sten Gromark, Jaan-Henrik Kain, Monica Billger och Magnus Persson, masterskoordinerare för var sitt mastersprogram.

Kollegiets ordförande: Ola Nylander

Programansvarig: Michael Edén

A-styret: a-styret@lists.chalmers.se

Övrig information finns på <http://www.chalmers.se/arch/SV> under "organisation".

2. Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?

Vi arbetar medvetet med olika slags pedagogik beroende av ämne (konst, teknik, miljö, skrivuppgifter, projektering). Dels för att förbereda studenter för olika slags arbetsuppgifter, dels för att studenterna skall kunna anlägga flera perspektiv och angreppssätt i varje uppgift.

"Ritsalspedagogiken" dominerar: vi väljer problem och uppgifter utifrån verkliga projekt som genomförs med handledning, stödjande föreläsningar och där studenternas arbetssätt och resultat granskas och diskuteras i kritiksituationer. För närvarande har vi ett samarbetsprojekt med pedagogiska institutionen på GU om hur kritikformen kan utvecklas.

På mastersnivån håller vi på att utveckla "research by design", om designkompetensens koppling till forskning. (Vår form har stöd i t.ex. Bowden & Marton The University of Learning)

3. Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren?

Stora: Kandidatexamen, införandet av mastersprogram.

Små och kontinuerliga: pågår hela tiden utveckling av kurser. De senaste åren har samverkan mellan kurser utvecklats på ett lovande sätt, A2 har kommit längst med detta.

4. Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?

Externa: Ekonomin är alltid en utmaning. Vi behöver observera arbetsmarknaden till följd av finanskrisen. Internationaliseringen av arbetsmarknaden och studenters möjligheter att välja utbytesår eller utbytestermi. Vi behöver också studera en vidgad arkitektroll till följd av samhällsförändringar. Bologna och mastersutbildningarna har just sjösatts, där behöver vi ha koll på vår egen och omvärldens utveckling. Och så förstås hållbar utveckling, Chalmers var tidigt ute men nu är alla mer eller mindre på banan. Vi behöver definiera forskningens och utbildningens innehåll så att vi ligger

före det som sker i samhället.

Interna: Mastrarna – se ovan. Vi måste behålla söktrycket – nationellt som internationellt trots sämre arbetsmarknad och minskande studentkullar framöver. Vi behöver inte bara behålla, utan stärka forskningsintegrationen i utbildningen. Många av våra lärare går i pension inom en femårsperiod och därför behöver vi rekrytera toppkrafter som både kan forska och undervisa samt rekrytera lärare med gedigen erfarenhet från olika praktiker. Utveckla progressioner i utbildning och våra olika former av kritik. Sörja för att våra studenter är rustade för en allt mer föränderlig arbetsmarknad med nya uppgifter.

5. Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?

Ja och nej. Det finns en mängd processer som pågår. Numera måste alla institutioner och program göra femåriga verksamhetsplaner. Men eftersom vi just börjat – och mitt ansvar för programmets plan har jag hittills inte kunnat göra så mycket åt – kan jag inte svara på vad som står i olika dokument. Vi är alltså igång, men befinner oss i ett startskede, så några storstilade strategier är det svårt att hänvisa till. Ett intressant spår är ambitionerna att kraftigt stärka kontakten mellan Arkitektur samt Bygg- och miljöteknik (A- och V-programmen) för att därigenom stärka samarbetet med byggsektorn. Sådana här processer tar tid, just nu är det viktigaste att vi tydligt uttalat att vi vill samarbeta – en stor kulturförändring jämfört med hur det var för cirka tio år sedan.

6. Hur bedrivs detta arbete?

Samtal, projektgrupper, personliga kontakter, överläggningar och tålamod, både på ”institutionell” nivå och mer direkt personer emellan. Centra som CMB (<http://www.chalmers.se/arch/SV/samverkan/centrum-for-management>) eller CEC (http://www.chalmers.se/sections/forskning/centra/chalmers_energicentr) är exempel på institutionella samarbetsnoder där Arkitektur deltar. På gräsrotsnivå har jag under fyra år fått till stånd ett rätt intensivt samarbete med V på mastersnivån, och vi fortsätter att utveckla det stegvis. Det flera som jag med olika kontaktskapande verksamheter.

7. Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?

Dokument, projekt, konferenser. Våren 2008 hade vi ett intressant initiativseminarium för allmänhet och studenter. Vi kunde nog vara ihärdigare och tydligare med att informera, men frågan är att ha rätt timing i presentationerna. Information vid fel tillfälle eller mot fel målgrupp fastnar inte.

8. Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet? Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?

Utbildningen är yrkesförberedande och i huvudsak metodinriktad. Målet är att studenterna i yrkeslivet skall kunna ta sig an uppgifter de aldrig förut stött på, så kallat ”livslångt lärande”. ”Kunskap” är ett begrepp som behöver preciseras, men för vår del kan det nog sägas betyda ”kompetens att definiera och behandla obekanta problem med val av adekvat metod, förmåga att arbeta i team, i dialogprocesser och att komma fram till ett resultat”, det vill säga grundläggande designkompetens. Enligt

designteoretiker som Jerker Lundeqvist utmärks designproblem av att de alltid har flera lösningar och att osäkerheten därför är utmärkande för just den sortens problem, men att man trots det måste kunna välja en "bra" lösning. Det har ju arkitekter vant sig vid att kunna sedan några hundra år tillbaka, så vi får väl ha med det som en kunskap som är viktig att vänja sig vid i utbildningen. Det finns naturligtvis mycket mera som handlar om professionens innehåll, men det vi anser vara viktigt framgår rätt väl av våra kurshemsidor. Våra lärandemål i stort framgår av EU:s professionsdirektiv och Chalmers examensordning.

9. Hur ser ni på framtiden? Vad kommer vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?

Arkitekten har en nyckelroll i att utveckla yrkets och verksamhetens innehåll och arbetsuppgifter i förhållande till bygg- och stadsutveckling i alla skalor, särskilt med inriktning mot hållbar utveckling. Arkitekter förväntas inta många slags positioner inom bygg- och planeringssektorerna, som ombud för beställare, förvaltare, entreprenörer, kommuner och myndigheter. Inte att förglömma vår centrala uppgift som projektörer. Jag skulle också vilja se allt fler arkitekter som ägnar sig åt forskning och utveckling. Arkitektkompetensen blir förhoppningsvis efterfrågad i flera företag och branscher, inte minst förvaltning samt bygg- och projektledning.

Vad i detta skiljer sig då från en tekniker, ekonom eller managementkonsult? Jag är väl lite gammaldags, men det har att göra med vårt ansvar för människor välbefinnande, samt skönhet i det utförda. Förmågan att skilja "tillräckligt bra" från "bra med någon extra oväntad kvalitet". En arkitekt har sagt att vårt arbete är att ge människor det de vill ha plus det de inte visste att de ville ha.

Chalmers Arkitektur och Teknik

Medverkande:

Karl-Gunnar Olsson, programansvarig på Arkitektur och teknik

2. Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?

Skolan arbetar inte med en uttalad gemensam pedagogik och strävar inte heller efter detta. Skolans medvetna pedagogik kan sägas bestå av tre delar:

1. Organisationen av utbildningen med studieplan, kursplaner och en utvärderingsprocess där lärmål och genomförande belyses. I formuleringen av kursplaner och utbildningsplan synliggörs såväl pedagogiska mål som metoder liksom medvetna ambitioner om utbildningens successiva progression.
2. På skolan finns en medveten strävan att med olika medel verka för en "utbildningskultur", ett "arkitektursamtal" vid sidan av kurser och projekt. Utgångspunkten för detta samtal är att det har en autonom/informell organisation, dvs. att det initieras och får styrka genom engagerade studenter och lärare utan styrning "uppifrån". Onsdagsföreläsningar, vårutställning, lärarkollegiet etc. är exempel.

3. De viktigaste medvetna pedagogiska styrningen finns i institutionens rekryteringsprocess där lärarnas pedagogiska erfarenheter och medvetenhet om arkitekturpedagogik har en avgörande betydelse vid anställning. Pedagogiska prov ingår och studenterna är genom sina representanter närvarande. En del i denna pedagogiska strategi är systemet med konstnärliga professorer med begränsade tidsförordnanden för att få en kontinuerlig förnyelse av pedagogiska förhållningssätt och den dynamik som en variation mellan olika lärares förhållningssätt och metoder kan ge. (En statisk organisation riskerar att på lång sikt ge likriktning).

3. Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren?

Studieplan – ny A-utbildning(AT), två nya mastersprogram (AT och Interior Design), systematisk genomgång av alla kursers lärmål.

Arkitektursamtal – Extra satsning på onsdagsföreläsningar, stöd till vårutställning och 4ARK.

Rekryteringar – Samtliga nu verkande konstnärliga professorer har tillsatts under perioden (Gert Wingårdh, Ana Betancour, Mika Määttä)

4. Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?

För AT:s del finns utmaningarna på alla plan som det blir när en ny utbildning (och utbildningskultur) ska sjösättas. Vardagen måste fungera: nya kurser och nya lärare måste integreras i kulturen. Oroliga studenter i den högsta årskursen (utan förebilder) måste stimuleras och motiveras. Visionen ska realiseras: kontakter knyts (väckas upp) med internationella universitet och arbetsplatser dit dessa studenter bör söka sig. Utbildningen kommuniceras till näringsliv, till arkitekt- och ingenjörssamfund.

5. Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?

Såväl institution A som hela Chalmers har en årlig process som kallas verksamhetsplanering med ettårs och femårsplaner som ett medel för att kontinuerligt pröva och utveckla verksamhetens mål och strategier för att nå dit. Motsvarande finns inte lika tydligt för programmen men något i den riktningen är på gång från centralt håll.

6. Hur bedrivs detta arbete?

Se ovan.

7. Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?

Detta finns i digital form på institutionens hemsida och kommuniceras till (och utvecklas av) lärarna genom lärarkollegiet, men hur det kommuniceras till studenterna vet jag inte.

8. Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet? Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?

Generella kunskaper: träning i att iaktta och uppleva, att vara inkännande för människor och olika grupper av individer, träning i analysera rum och situationer, system och kontexter, träning i att genomföra ett gestaltungsarbete, träning i att med urskiljning använda olika verktyg och förhållningssätt (skissande för att se, analysera och beskriva, digitala verktyg, konstnärligt förhållningssätt, etc.), träning i att kommunicera ett utformningsförslag, uppbyggnad av en repertoar av byggda exempel, utformningsprocesser och förebilder.

9. Hur ser ni på framtiden? Vad kommer vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?

Arkitektutbildningen är den (enda) utbildning inom samhällsbyggnadssektorn som tydligt utgår från människors olika behov och upplevelser vid utformningen av vår byggda miljö. Genom den kunskapen i kombination med en träning i att ordna komplexa system av rum och teknik till byggnader och städer har arkitekten en unik roll i byggprocessen. Att med denna kunskap återta rollen (och återfå förtroendet) som byggledare är en central framtidsfråga för samhällsbyggnadssektorn om vi ska utveckla en hållbar och human byggd miljö.

HDK - Inredningsarkitektur

Studentrepresentant: Pontus Johansson, årskurs 2

Medverkande:

–

1. Ansvariga personer på skolan:

–

2. Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?

HDK arbetar utefter ett uttalat förhållningssätt till design och rumsgestaltning, som ligger till grund för dess pedagogik och progression under kandidatutbildningens tre år. (Se vision nedan.)

Kurserna är upplagda som projekt, verklighetsbaserade eller av mer utforskande karaktär, där studenten utvecklar sin profil och roll som designer.

3. Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren?

Utbildningen präglas i högre grad av multidisciplinärt arbete i en gemensam utbildning i design.

4. Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?

Att utveckla utbildningen genom att profilera den ytterligare.

5. Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?

Inte en strategi i sin verkliga bemärkelse, men en ständig diskussion kring viktning mellan ett kritiskt förhållningssätt till omvärlden och branschens krav.

6. Hur bedrivs detta arbete?

Lärarna på grundnivå har alla i någon form en professionell eller akademisk verksamhet vid sidan om sina anställningar, som t ex verksamma konstnärer, egenföretagare, forskare eller doktorander.

7. Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?

Det presenteras inte på något särskilt sätt, det ingår som en naturlig och självklar del i utbildningen.

8. Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet? Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?

Ett kritiskt förhållningssätt till sin kontext samt att utveckla en så stor mängd personliga designverktyg och kreativa metoder som möjligt under studietiden.

9. Hur ser ni på framtiden? Vad kommer vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?

Arkitekten kommer att ta tillvara sin specifika målgrupps behov, värna om rumsliga kvaliteter, men också agera som en viktig part i multidisciplinära processer och projekt

både i offentliga och i privata sammanhang. Identitet och profilering är fält som kommer att bli större.

Vision:

HDK ska vara en av de mest attraktiva och spännande konstnärliga högskolorna i Europa genom att:

- Stärka den konstnärliga och praktiska basen i utbildning och forskning
- Stödja våra studenters lärande till konstnärligt starka yrkesmänniskor, modiga och självständiga, benägna till experimenterande, reflekterande och kritiskt tänkande
- Tydliggöra innebörden av det konstnärliga arbetssättet och dess betydelse för ett humant och demokratiskt samhälle
- Främja våra studenters och forskares helhetsperspektiv, sociala engagemang
- och ansvarsfullt tillvaratagande av kulturella, sociala och fysiska resurser
- Främja våra studenters och forskares vilja till gränsöverskridande samarbete och internationella kontakter
- Vara ett nav i regionens kultur- och näringsliv i nära kontakt med våra studenters och forskares potentiella arbetsfält
- Vara en synlig och lättillgänglig arena för våra studenters och forskares idéer och verk
- Odlas ett positivt och öppet arbetsklimat som präglas av arbetsglädje, respekt och en tillåtande, jämlik och kosmopolitisk attityd

Konstfack – Inredningsarkitektur

Studentrepresentant: Mariella Petersson, årskurs 2

Medverkande:

Åsa Conradsson, ansvarig för studenter i kandidat 2

Karin Nyrén, professor och utbildningsansvarig

1. Ansvariga personer på skolan:

-

2. Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?

Nja, vi arbetar framför allt med progressionen under kandidatprogrammets tre år, mot mer och mer eget (student)ansvar och självständigt arbete i projekten.

3. Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren?

I och med Bolognaprocessen och anpassningen till den "nya högskolan" har utbildningen blivit förtydligad genom arbetet med framtagande av kursplaner.

4. Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?

Att tydliggöra och stärka inredningsarkitektyrket.

5. Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?

Nja, kanske inte så uttalad men det diskuteras en del i denna fråga.

6. Hur bedrivs detta arbete?

-

7. Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?

-

8. Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet? Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?

Man får en grund under studietiden som sedan byggs på i yrkeslivet, med ny och fördjupad kunskap och med erfarenhet. Viktigast att inhämta bl.a. är insikten om yrkesrollen, vikten av idogt arbete, att vara nyfiken och frågvis.

9. Hur ser ni på framtiden? Vad kommer vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?

-

KTH - Arkitektur

Studentrepresentant: Robin Krasse, årskurs 1

Medverkande:

Per Elde, årskursansvarig åk 1, Arkitekturskolan KTH

2. Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?

På basutbildningen, de första tre åren, arbetar vi efter principen att producera först och analysera sedan.

3. Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren?

Mastersutbildningen är uppdelad i åtta olika spår till skillnad från innan då det fanns en enda inriktning.

4. Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?

Att vässa den digitala kompetensen utan att tappa den analoga känslan.

5. Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?

Ja.

6. Hur bedrivs detta arbete?

Bl.a. genom kontinuerliga analyser och utvärderingar.

7. Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?

I arbetsgrupper, lärargrupper, studentgrupper och kontinuerliga dokumentationer enligt KTH-standard.

8. Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet? Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?

En självständig syntetiserande designmetod.

9. Hur ser ni på framtiden? Vad kommer vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?

En analytisk arkitektonisk arbetsmetod, rollen kommer att handla om arkitektur.

LTH - Arkitektur

Studentrepresentant: Victor Nyman, årskurs 2

Medverkande:

–

1. Ansvariga personer på skolan:

Christer Malmström, skolchef/programledare
Ingegärd Johanson, biträdande programledare

Arkitektprogrammet beställer utbildning av de olika institutionerna, främst av *Institutionen för Arkitektur och byggd miljö*, även *Institutionen för Bygg- och miljöteknologi*. Institutionen utför och ansvarar för respektive kurs.

Institutionen för Arkitektur och byggd miljö:
Kerstin Barup, prefekt
Thorbjörn Laike, biträdande prefekt

Vi har en stark studentmedverkan i många beslut som tas genom A-sektionen och där främst genom Studiereådet för Arkitektprogrammet. Dess uppgift är att bevaka utbildningen och föra studenters talan. Studierådets ordförande är Rasmus Hellgren, andraårsstudent.

Förändringar:

Ca 2001 tillträdde Abelardo Gonzalez som programledare för Arkitektprogrammet. Han tillförde en mer experimentell och internationell profil för skolan, genom sitt kontaktnät som regelbundet besöker skolan med föreläsningar, symposier och workshops.

Årsskiftet 2008/2009 tillträdde en ny skolchef, Christer Malmström, som ersätter Abelardo Gonzalez.

2. Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?

Komplicerad fråga. Arkitektskolan är det så kallade "programmet" medan kurser ges av institutioner där de ansvariga lärarna finns. Skolan kan påverka pedagogik genom hur kursinnehållet definieras men vi kan inte direkt påverka den enskilde läraren. Skolans mål är dock att pedagogiken skall vara experimentellt inriktad och bygga på tentative design i kombination med teoretiska avsnitt.

Vem är pedagogiskt huvudansvarig för utbildningen?

Se ovan – programledaren till en del och i övrigt lärare / institution (vilken kan vara från A, V, IKDC m.fl.).

3. Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren?

Årskurs 1-3 har sedan drygt fem år en bra struktur medan vi idag försöker skärpa kvaliteten i A4-5 + examensarbete. Vi kommer att skapa så kallade fokusområden (4 st.) och koncentrera våra krafter till dessa.

4. Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?

Förutom ekonomi så gäller att vi behöver rekrytera de bästa krafter vi kan till skolan – både vad gäller studerande och lärare!

Vad har du för vision med Arkitekturskolan i framtiden?

Att fortsatt öka kvaliteten och att skolan uppnår ett renommé genom projekt och kunskap som utvecklas vid LTH.

Vad utmärker en Arkitektstudent från Lund när han/hon kommer ut i världen och jobbar?

I dagsläget tror jag att skolan ger en förhållandevis gedigen utbildning – det jag önskar tillföra är ”spets”.

5. Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?

Ja, vi gör omvärldsanalyser (senaste 2007) och vi exponerar oss nationellt och internationellt för att få feedback.

6. Hur bedrivs detta arbete?

Se ovan.

7. Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?

I föl presenterades detta för alla (inklusive rektor vid LTH) offentligt – och så skall ske med jämna mellanrum för att hålla diskussionen vid liv.

8. Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet?

Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?

Att kunna syntetisera och gestalta fysisk miljö, samt att förstå vad som utgör grunden för detta arbete (exempelvis ett hållbart samhälle ur alla sina aspekter).

9. Hur ser ni på framtiden? Vad kommer att vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?

Genom den pågående urbaniseringen kommer arkitektens kompetens att efterfrågas allt mer. Arkitektens utmaning kommer att bestå i att kunna balansera yrkets konstnärliga delar med andra av social och teknisk art. Om arkitekter förmår värna arkitekturen som ett kunskapsfält vilket individen och samhället behöver så är mycket vunnet. Bra, eller god arkitektur kan med andra ord se ut på olika sätt – medan dålig arkitektur alltid är dålig.

SLU-Alnarp - Landskapsarkitektur

Studentrepresentant: Anna Valman

Medverkande:

Programstudierektor Karl Lövrje

1. Ansvariga personer på skolan:

Programstadierektor Karl Lövrje

Studentrepresentant Anna Valman

2. Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?

Nej, men av tradition domineras kurserna av uppgifts- och projektbaserad undervisning av PBL-typ.

3. Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren?

Utbildningen har anpassats till "Bolognasystemet" med införande av självständiga arbeten vilket möjliggör kandidat respektive masterexamen. På grundnivå har innehåll och progression tydligare kopplats till lärandemål för programmet. I kursernas på avancerad nivå minskat i antal men gjorts om så att de har ökat fokus på syntetisering, komplexitet och görandekunskaper.

4. Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?

Samordna och bevaka yrkesprogrammet i förhållande till det generella examensspåret (kandidat, master) och krav på internationalisering. Öka input från yrkeslivet i utbildningen och samtidigt utveckla intern kontinuitet genom lärarlag, pedagogik och ämnesutveckling. Bevara och utveckla positiva inslag i utbildningen som studieresor, professionsidentitet och lusten till landskapsarkitekturen.

5. Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?

Både programutskottet, områdena och de enskilda lärarna har en ständig uppsikt över vilken väg utbildningen bör ta. Organisatoriskt har programutskottet ett speciellt ansvar för helheten på utbildningen och diskuterar programmets innehåll och kvalitet.

6. Hur bedrivs detta arbete?

Genom kontakter inom professionen och intresseorganisationer som Sveriges Arkitekter, ECLAS, och EFLA, avnämningarundersökningar, studentundersökningar, kontakter inom forskningsvärlden utgör en viktig input, även studenternas kurs- och programvärderingar indikerar verksamhetens relation till omvärlden. Internt sker en aktiv diskussion inom lärarkollegiet.

7. Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?

Indirekt sker det genom utbildningsplanen, kursplaner och ramscheman, direkt genom information via hemsida och programstudierektorns kontakter med studenterna. I programkollegiemöten sker mycket av den interna informationen och diskussionen.

8. Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet? Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?

Kunskapsinhämtningen under skoltiden ska ge en bas, en utgångspunkt för ett yrkeslivslångt lärande. Att förmedla identiteten landskapsarkitekt är viktigt under studietiden. Fokus ligger på i hög grad på de professionsunika kunskaperna om gestaltning och planering av landskap. Övriga viktiga kunskap av mer allmän karaktär som t ex ledarskapsfrågor, företagsekonomi och styrning är vi tvungna att lämna åt studenten att finna själva i mån av intresse. Detta gäller i viss mån också teknisk undervisning i CAD och GIS men även växtmaterial och formlära – det ger vi dock en grund för.

9. Hur ser ni på framtiden? Vad kommer vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?

Just denna fråga användes vid en studentenkät för alla nyutexaminerade landskapsarkitekter på Alnarp, en enkät som jag och vi alla ska få ta del av när Karl Lövrje hittar den.

Landskapsarkitektens arbetsfält kommer breddas, tendensen går mot projektledaruppgifter, en samhällsbyggande som genomför övergripande projekt. En annan viktig aspekt är kopplingen mellan miljö och hälsa. Trots detta, ligger de traditionella arbetsuppgifterna kvar: gestaltning och planering av landskap.

Information om strukturen på landskapsarkitektutbildningen i Alnarp:

Eftersom utbildningens kurser reviderades 2007 så behöver dessa arbetas igenom innan nya förändringar görs.

Programutskottet beslutar och planerar kurser och kursplaner och tillgodräknanden samt föreslår ramschema för landskapsarkitektprogrammet och ULD (Urban Landscape Development) nytt masterprogram. I programutskottet sitter:

Karl Lövrje, ordförande

Anna Pettersson, vice ordförande

Gunilla Lindholm

Tobias Emilsson

Anna Bengtsson

Ingrid Sarlöv Herlin

2 Studentrepresentanter (har ej namn)

(+ sekreterare och 2 adjungerande icke beslutande ledamöter)

Grundutbildningsnämnden beslutar om det ramschema som programutskottet tagit fram samt formulerar mål för den sk. Utbildningsplanen; i denna nämnd sitter:

Programstudierektorer från de olika avdelningarna på SLU, studentrepresentanter och vice dekan Mark Huysman.

SLU-Ultuna - Landskapsarkitektur

Studentrepresentant: Lovisa Kjerrgren, årskurs 1

Medverkande:

Svaren nedan baseras på samtal med Kerstin Nordin, programstudierektor, Linus Hedin, amanuens och student på programmet sedan 2003, professor Clas Florgård, författare till rapporten "Översyn av landskapsarkitekturprogrammet" från 2008 samt svarssammanställningen av LARK-rådets nyligen genomförda enkät om kursadministrationen på utbildningen.

1. Ansvariga personer på skolan:

-

2. Arbetar skolan utifrån en uttalad pedagogik?

Det finns en pedagogisk grundsyn som genomsyrar undervisningen, även om den inte är tydligt stadgad på skolan. Clas illustrerar det som en vågrörelse framåt, där fokus ligger omväxlande på planeringsaspekter i den större skalan och på gestaltning och kunskaper på mer detaljerad nivå. Denna förhållning fungerar i samklang med Bolognaprocessens uttalat progressiva pedagogik, där varje ny nivå av kunskap och färdigheter bygger på de tidigare.

Kännetecknande för pedagogiken är det problembaserade lärandet; studenten blir "förvirrad till kunskap" och får själv finna vägar för att lösa uppgifter. Skissande är en central arbetsmetod. Lärarna ska se den enskilda studenten där den befinner sig i sin utveckling och ge individuell handledning och uppföljning under det praktiska arbetet. Därför är stora delar av utbildningen schemalagd och mycket sker på ritsal. Arbeta i projektform varvas med individuella uppgifter för att efterlikna strukturen i arbetslivet; det rör sig om en yrkesutbildning för i huvudsak den svenska arbetsmarknaden, som ska vara gångbar också många år in i framtiden.

3. Vilka förändringar har gjorts de senaste 5 åren?

Skolan har gjort grundliga omstruktureringar av utbildningens upplägg för att anpassa sig till Bolognastandard. Den femåriga yrkesutbildningen har delats upp i ett 3+2-system med en kandidat- och en magisterdel. Ett kandidatarbete ingår därmed i utbildningen, vilket tidigare saknades.

I samband med den övergripande utvärdering av verksamheten som gjordes inför Bolognaförändringen har institutionen också sett över kursernas utformning. Man har delat upp de tidigare omfattande helterminkurserna i flera mindre med snävare fokus. Detta för att underlätta bedömning och uppföljning samt minska risken för uteblivna studiemedel om studenter inte klarar delar av terminen.

Bolognaprocessen har också medfört införande av betyg på utbildningen, med den fyrgradiga skalan underkänt, 3, 4 och 5. Detta är ett beslut som rektorn vid SLU har valt att driva igenom trots att fakulteten och institutionen ansåg det olämpligt för landskapsarkitekturutbildningen och ansökte om dispens. Läsåret 08/09 är det endast årskurs ett som betygsätts, därefter ska systemet tillämpas på alla årskurser. Samtliga

examinatorer på SLU's grundutbildningar gick en utbildning i teoretiska och praktiska aspekter av det nya betygssystemet som universitet erbjöd 07/08.

Den arbetsplatsförlagda praktiken som tidigare var ett obligatoriskt inslag i årskurs tre har omarbetats och hålls nu som en kurs i årskurs fyra. Detta då högskoleverket i en utvärdering av skolans verksamhet fastslog att all undervisning vid universitet ska ske i form av kurser. Eftersom skolan anser praktiken vara ett mycket viktigt inslag i utbildningen så anpassades den till kravet på kursform, och man satsar mycket på att skapa goda förutsättningar för elevernas praktik genom ett nära samarbete med de arbetsgivare som tar emot studenter. För alla praktikplatser skrivs avtal med arbetsgivaren, som erhåller en mindre ekonomisk ersättning, handledare utbildas och uppföljning sker.

1a januari 2006 slogs Institutionen för landskapsplanering, under vilken landskapsarkitektprogrammet legat, samman med Institutionen för landsbygdsutveckling och agroekologi till den nya Institutionen för stad och land. Inom denna finns avdelningar för landskapsarkitektur, miljökonsekvensbeskrivning, miljökommunikation och landsbygdsutveckling. En avdelningschef för landskapsarkitektur tillsattes.

I samband med institutionssammanslagningen skedde en kraftig omorganisation av lokaler. Ritsalarna flyttades från institutionsbyggnaden för att ge plats åt kontor, och hamnade i andra byggnader länge bort på campus. De informella kontakter som fanns mellan lärare och studenter när de verkade nära varandra har i och med detta försvagats kraftigt, och lokalerna är idag inte optimalt anpassade för studenternas behov. Goda gemensamma mötesplatser för personal, forskare och studenter saknas. Avdelningen för landskapsarkitektur har heller ingen tydlig hemvist på institutionen, något som har försämrat kommunikationen också inom lärarkåren.

Antalet studieplatser utökades 2006 från 40 till 60 stycken.

4. Vilka utmaningar finns för verksamheten idag?

Linus anser att en huvudsaklig utmaning är att ständigt ha uppdaterade och relevanta kursplaner med avseende på omvärldens och arbetsmarknadens behov och utveckling. Att förmå se inte bara vad landskapsarkitekten är idag, utan också vad denne kan vara imorgon, att bryta ny mark. Likaså att universitetet som sådant deltar i en mer övergripande diskussion om vad utbildningen kan och bör vara, i relation till andra utbildningar och samhället i stort.

Positiva utmaningar är att internationalisera utbildningen för att kunna ta emot studenter från utlandet. Institutionen vill se ett ökat antal studenter från andra universitet i årskurs fyra och fem. Clas vill att man ska kunna erbjuda kurser motsvarande ett år på engelska, men påtalar svårigheten för både studenter och lärare att föra mer djupgående samtal om landskapsarkitektur på engelska. Språkbehärskningen utgör en tröskel för långtgående internationalisering. Kerstin vill kunna erbjuda åtminstone motsvarande en termin med kurser på engelska, men poängterar att utbildningen är anpassad för Sveriges förhållanden och arbetsmarknad.

Det är en ständig utmaning att få ekonomin att fungera.

Hot mot verksamheten är den osäkra kompetensförsörjningen på lärarsidan framöver. Fakulteten har beslutat att endast den som disputerat ska kunna få fast anställning, i syfte att öka kvaliteten på institutionens forskning. Detta riskerar att resultera i att lärare med yrkesverksam bakgrund saknas i framtiden. I nuläget kan lärare som inte disputerat endast ges visstidsanställning, varför det är svårt att rekrytera yrkesverksamma.

Att motverka den splittring inom institutionen och mellan lärare och elever som den nya lokalfördelningen givit upphov till. Att försöka skapa naturliga mötespunkter för de olika årskurserna och lärarna samt minimera det tröttande krångel som de spridda lokalerna skapar för eleverna i vardagen.

5. Har skolan en uttalad strategi för att utveckla sin verksamhet i förhållande till en föränderlig omvärld?

En uttalad strategi saknas, men arbetssättet är sådant att man arbetar ett par år med de fastlagda principerna för utbildningen (vågen och trappan) och sedan gör en grundlig utvärdering av verksamheten. Mindre förändringar sker kontinuerligt, och målet är att erbjuda världens bästa landskapsarkitektutbildning.

6. Hur bedrivs detta arbete?

Verksamhetsutveckling sker i kommunikation mellan fakulteten, som beställer programmet och sätter upp mål och kvalitetskrav, och institutionen, som sköter det praktiska arbetet och ansvarar för resurser. Under fakulteten finns ett programutskott där lärare och studenter från skolans LARK-råd finns representerade och detta fungerar som ett forum för att diskutera strategifrågor, dagsläge och förändringar. De träffas några gånger per termin. På institutionen är det genom lärarmöten man diskuterar hur man i praktiken ska omsätta programutskottets idéer och hur man bäst genomför förändringar. Här växer också många tankar och förslag fram som sedan förmedlas till fakulteten. Det rör sig om kommunikation i båda riktningarna. Studenternas åsikter kring hur den vardagliga verksamheten fungerar kommer till uttryck i kursvärderingar. Skolan har också täta kontakter med branschfolk och forskare vilkas tankar och synpunkter bidrar till utvecklingen.

7. Hur presenteras detta arbete och resultat för skolans personal och studenter?

Det är i form av ramscheman, kursplaner, kursmål etc. som resultatet av utvecklingsarbete slutgiltigt presenteras. Det är med dessa dokument som grund förändringar av utbildningen omsätts praktiskt. Den diskussion som förs inom lärarkåren och programutskottet inför och om förändringar kommer inte självklart den breda studentgruppen till del. Genom representanter från LARK-rådet finns studenterna med i vissa av dessa diskussioner, men något allmänt forum för presentation av beslut som fattas på denna typ av möten saknas idag. Clas menar dock att mer utförlig förmedling av sådan information är överflödigt, eftersom få aktivt tar del av den och studenterna generellt har mer direkta saker att fokusera på.

8. Hur ser ni på förhållandet att lära sig i skolan och att lära sig i yrkeslivet?

Vilken kunskap anser ni är viktigast att inhämta under studietiden?

Utbildningen fungerar som en resa i förståelsen av ämnet och ger kunskap om landskapsarkitektens utmärkande drag. Under studietiden erhålls grundläggande, tvärvetenskaplig kunskap (med bas i det naturvetenskapliga) av vikt för landskapsarkitektens yrke och viss färdighetsträning ges. Det mest centrala är dock att lära sig metoder och förhållningssätt som man tar med sig ut i yrkeslivet och som kan tillämpas på olika typer av situationer både idag och i framtiden. Landskapsarkitektens arbetsfält är så brett att man omöjligt kan tillägna sig all detaljkunskap i skolan, utan fokus bör ligga på sådan kunskap som man inte enkelt tillgodogör sig allteftersom. Mycket av det verksamhetsanknutna lärandet sker sedan studenterna kommit ut i arbetslivet.

9. Hur ser ni på framtiden? Vad kommer vara viktigt och vilken roll kommer arkitekten att ha?

Kerstin ser ljusst på framtiden när det gäller landskapsarkitektens yrkesroll och möjligheter. Den kombination av kunskap om biologi och natur, samhälle och sociala frågor samt kreativ förmåga kommer att behövas på bred front i framtiden. Landskapsarkitekten har en bred förståelse för natur och samhälle och arbetsuppgifterna kommer att bli fler framöver, både i den större planeringsskalan och med småskalig projektering.

Över tid har landskapsarkitektens arbetsroll utvecklats från att vara en yrkesman inom ett brett fält av projektering och gestaltning till att ofta fungera som en koordinator i projekt, och senare även kunna vara en processtödare som ser till att ett projekt genomförs från början till slut. Ser man till utbildningen och professionen i stort är den idag interdisciplinär, och inbegriper hela skalan från landskaps- och fysisk planering till design. Clas ser tendenser till upplösning av denna sammanflätning då många specialiserar sig mer än förr. Frågan är om det går att behålla både bredd och udd när kunskapsområdet växer.

När det gäller skolan vill man satsa på att förstärka designsidan av utbildningen genom att förbättra ritsalar och kompetensförstärka lärarkåren inom området. Kerstin vill gärna se en professur inom design på institutionen. Hon framhåller svårigheten att hävda sig och sådana ekonomiska prioriteringar på ett lantbruksuniversitet, där förståelsen för landskapsarkitektens kompetensbehov ibland är svag. Man ser dock möjligheter att samarbeta mer med institutionens andra delar som miljökommunikation och landsbygdsutveckling framöver.

Linus anser att arkitekten har en svag röst i samhället idag, och när det kommer till landskapsarkitekter är de en odefinierad yrkeskår. Det ligger en styrka i den bredd och flexibilitet som det innebär att kunna lite om mycket och fungera som en länk mellan olika områden, men samtidigt efterlyser han ett mer sammanhållet "det här är vi"-budskap från landskapsarkitekterna som grupp. Då skulle man utgöra en starkare röst i den allmänna debatten.

Hur ser skolan på möjligheter till samarbete med andra arkitektutbildningar?
Samarbete är alltid önskvärt, man har inom skolan arrangerat workshopkurser där årskurserna blandas. Samarbete mellan olika skolor är något man tidigare har arbetat med och ibland diskuterar, men som oftast faller på det faktum att det är långt mellan Ultuna och andra skolor samt att det är svårt att synkronisera sådana samarbeten tidsmässigt. Det blir istället upp till studenterna att själva söka utbyten och kurser vid andra universitet.

Förslag till enkät

Vad anser du om vår utbildning?

Framför dig håller du nu en enkät som handlar om vad vi tycker om vår utbildning här på skolan. Ursprunget till denna enkät var ett möte på Chalmers anordnat av Arkitektstudenterna då vi diskuterade utbildningarnas mening och innehåll och alla Arkitektskolor i Sverige fanns representerade. Denna enkät kommer att delas ut på alla Arkitektskolor: KTH, CTH, LTH, SLU - Alnarp, Ultuna, BTH, HDK, Konstfack. Efter att du har svarat på enkäten behandlas den anonymt och sammanställningen kommer att ge ett bra diskussionsunderlag för vad vi studenter tycker om Arkitektutbildningen i Sverige idag.

Vi vill att ni svarar på två frågor utifrån olika ämnen, svara 1-4. 1 är lite och 4 mycket, alltså: 1. 2. 3. 4.

A. Vad tycker du att utbildningen innehåller idag?

B. Vad tycker du att utbildningen skall innehålla?

Verktyg:

Skissteknik (för hand och digitalt - 2D, 3D)
Presentationsteknik
Visualiseringsverktyg
Projektering (digitala verktyg ex. CAD)
Analysverktyg (ex. digitala GIS)

1. 2. 3. 4.

1. 2. 3. 4.

Praktik:

Arbetsmetoder
Arbetsprocess
Analyserande förmåga
Kommunikativ förmåga
Planerande och genomförande av projekt
Gruppdynamik
Arkitekten som konstnär
Arkitekten som skribent
Internationellt perspektiv

1. 2. 3. 4.

1. 2. 3. 4.

Material:

Tillgång (öppettider i verkstad)
Begränsningar (vad som kan produceras, storlek, typ)
Verktyg (ex. maskiner, verkstäder)
Kostnader (för studenter att köpa material)

1. 2. 3. 4.

1. 2. 3. 4.

Teknik:

Konstruktion
Anläggning/Byggande
Kostnader (ekonomiska och sociala)

1. 2. 3. 4.

1. 2. 3. 4.

Teori:

Socialt ansvar
Arkitekturteori
Konstteori
Politik
Samhällsförståelse
Lagar, regler och förordningar
Arkitekturhistoria.
Analys och utvärderingsmetoder
Brukarmedverkan, Samhällsnytta
Internationellt perspektiv

1. 2. 3. 4.

1. 2. 3. 4.

Kön: Man Kvinna

Ålder: Årskurs

Tack för att du gjorde möjligt en förbättring av vår utbildning genom att svara på denna enkät.

Arkitektstudenterna

Guide till sammanställning av enkät

För att sammanställa enkäten till Framtidens Arkitekter enhetligt följer här en guide till hur varje skola ska sammanställa sina svar.

För att få ett bra underlag väljer vi slumpmässigt ut 15 elever från varje årskurs som får svara på enkäten. Försök dock att få med både killar och tjejer. Totalt får vi alltså 45 svaranden. Om någon inte svarat på enkäten eller inte svarat på alla frågor räknar man formlerna med det nya antalet svaranden på just den frågan/hela enkäten. Ni behöver alltså inte hitta en ny svarande.

Varje fråga får fyra medelvärden mellan 1-4, dels ett för varje årskurs och dels ett för skolan totalt. Till svarets totala medelvärde räknar vi ut standardavvikelsen för att få en bild av hur mycket de olika värdena avviker från medelvärdet, alltså hur mycket svaren varierar. Med detta kan man se om t.ex. alla svar ligger på ett värde eller om det är spritt mellan 1 och 4. Om alla svaren har samma är standardavvikelsen 0, om svaren är spridda är standardavvikelsen 2.

För att räkna ut *medelvärde* använder man formeln:

$$m = \frac{x_1 + x_2 + x_3 + \dots + x_n}{n} = \frac{\sum x}{n}$$

där n är antalet svaranden och x är en siffra på 1-4.

För att räkna ut *standardavvikelsen* använder man formeln:

$$s = \sqrt{\frac{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}{n-1}}$$

där n är antalet svaranden och x är en siffra på 1-4. Observera att det är skillnad på $\sum x^2$ och $(\sum x)^2$.

$$\sum x^2 = 1^2 + 2^2 + 3^2 + 4^2 = 1 + 4 + 9 + 16 = 30$$

$$(\sum x)^2 = (1 + 2 + 3 + 4)^2 = 10^2 = 100$$

Exempel:

Om man får dessa svar på en fråga från årskurs 1 på 15 elever:

1 2 2 2 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4

räknar man ut medelvärdet genom att addera alla siffror och sen dela summan på antalet elever som svarat:

$$n = 15$$

$$m = \frac{1+2+2+2+3+3+3+3+3+4+4+4+4+4+4}{15} = \frac{46}{15} = 3,066667 \approx 3,1$$

Medelvärdet för denna fråga som 15 elever svarat på blir alltså 3,1. Sedan gör man likadant på denna fråga för årskurs två och tre.

Efter detta räknar man ut medelvärdet för alla årskurser, man använder alltså alla 45 svaren. Till sist räknar man ut standardavvikelsen för skolan totalt på varje fråga.

Exempel:

Antalet svaranden är 45 om alla svarat (n = 45). För att exemplet ska bli enkelt räknar vi att 20 stycken svarat 4 på frågan och 25 stycken har svarat 3. Först räknar vi ut medelvärdet för alla svaranden.

Medelvärdet för alla svaren på denna fråga är $m = \sum x/n$

$$m = (4 \times 20 + 3 \times 25) / 45 = (80 + 75) / 45 = 155 / 45 = 3,444444 \approx 3,4$$

Standardavvikelsen är:

$$s = \sqrt{\frac{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}{n-1}} = \sqrt{\frac{(4^2 \times 20 + 3^2 \times 25) - ((4 \times 20 + 3 \times 25)^2 / 45)}{45-1}} =$$

$$n-1 \quad \sqrt{\left(\frac{320+225 - (24025/45)}{44}\right)} = \sqrt{\left(\frac{545-533,89}{44}\right)} = \sqrt{(11,1/44)} = \sqrt{0,25} = 0,502518 \approx 0,5$$

Detta säger oss att 68% av svaren ligger mellan medelvärdet $\pm 0,5$, alltså mellan 2,9 och 3,9. I detta fall låg ju alla svar i det intervallet men det ger ändå en fingervisning om att de flesta gett ett högt svar på denna frågan.

Så här kan enkäten se ut när vi sammanställt den:

Årskurs	1	2	3	Totalt	Standardavvikelse
Fråga 1:	3,1	2,7	3,4	2,8	0,9
Fråga 2:	1,8	2,1	2,5	2,0	0,4

Vid frågor e-posta erica.folkesson@gmail.com eller ring 0702-777320 /Erica, BTH